

Šimonek

LOBEČ
STRÁNOV
HOUSKA

Popis a historie objektu v kontextu celé Lobče

O Lobči jako centru samostatného statku se děje první zmínka k roku 1323, kdy se po ní psal vladyka Přísnobor z Lobče. Ten spolu s nejmenovaným bratrem prodal Lobeč, obojí Doubravici, Nosálov, Řepinec a Zebice, tedy poměrně veliký statek, příteli Jindřichovi z Mutěnic, služebníku Jindřicha z Lipé, načež král Jan jej na žádost pána z Lipé osvobodil od všech služeb k bezdězskému hradu, což se mělo týkat i jeho nástupců.

v roce 1513 prodal poslední z nich, Závíše z Harasova, Hořejší Lobeč tvrziště pusté a dvůr poplužní pustý, tři podsedky tamtéž s platem, s dědinami atd. a kostelním podacím Johance z Visky, manželce Jana Lobeckého z Lobče, jenž byl tehdy podle Augusta Sedláčka držitelem manské části, třebaže trh manského lobečského statku Markétou z Lažan, která zboží zdělila po otci Václavovi, Janovi z Vratna, jenž by mohl být totožný s manželem Johanky, nese v deskách dvorských datum 1514.

Buď jak buď, dále v 16. století se Lobeč jevila jako jednolitý statek, držený potomky Jana a Johanky, kteří se nazývali Lobečskými z Lobče. Je možné, že v Lobči nesídlili, poněvadž poplužní dvůr byl údajně obnoven až na konci století a jiné vhodné sídlo zde nebylo. Zmínku o tom nacházíme v trhovém zápisu z roku 1597, v níž Bohunka Šenová prodala zpětně Hendrychu Lobečskému z Lobče svůj majetek v Lobči, „totiž dvůr poplužní vnově vystavěný s polmi, loukami, štěpnicí, chmelnicemi, lesy a jinými porostlinami k těmž dvoru přináležejícími, též pivovar s pánví, káděmi, sudy a jiným nádobím, což k tomu přináleží, sladovnu, mlejn samotočný, studnicí svobodnou, z které se voda ve dvoru bere, krčmu výsadní, krám masný, kovárnu i s chalupou, ve které kovář bydlí...”, vše za 2700 kop m.

Právě z listopadu 1708 je obraz celého lobečského panství včetně popisu dvora a pivovaru v Lobči.

Lobeč - všečen od kamene vystavěný, kdež tu taky tvrz stará od spodu z kamene a v druhé konsignaci od dřeva na sestuholče (?) omazána jest, dáleji v ní byt purkrabího, totiž pokoj, sklípek klenutý, síň, kuchyně, komora a vedle ní marštal pro 6 koní, nahoře pak v těch dřevěných vazbách tři pokoje, dvě komory a taveľšťubna (jídlna) stará, pod tím vším se sklep podzemní hluboký ve skále vytesaný vynachází. Na druhé straně dvora je ratejna se dvěma měděnicemi, síní, kuchyní velkou klenutou a kotlem měděným. Dále kravíny, z nich zvláště přizděný chlív pro odstavená telata, též komora na píci, nad kravínem je kulatá vížka s hodinami a čtvrtěmi, za kravíny ze dřeva vystavěné roubené chlívky pro svinský skot. Na třetí straně dvora ovčín pořádně z kamene vystavěný, podél něho pak sad. Na čtvrté straně stodoly o dvou mlatech, při nich kolna, na zadním dvorci roubený dřevěný špejchar, naproti dřevěná komora šafářova, pod ní podzemní mléčný sklípek, blíž

předních vrat další podzemní sklep vytesaný ve skále, který má v letním čase v používání ovčák. Dvůr je zpředu zdí a dvěma vysokými, zděnými a klenutými vraty pod štítu obehnaný a šacuje se i s tou starou turzí, ovčínem, též ovčárnou i polmi k němu náležejícími za 900 kop m.

Sady - nacházejí se dva, jeden větší, druhý menší, v nichž rozličné stromové višňový a švestkový se nachází, oba také trávou, obzvláště ta pod pivovarem, se užívají, kladou se za obě 350 kop.

Pivovar - při témž statku ve vsi Lobeč se vynachází od kamene v jednom štoku se třemi štíty rozdělený, zepředu mlýn koňský pro slady a šroty, podle mlýna klenuté humno, v něm stok močící kamenný, naproti humnu hvozď klenutý, podle hvozdu pivovar s pávní měděnou, káděmi, stoky a jiným příslušenstvím, nad humnem sýpka pro slady, byt sládka, totiž pokoj, komora a mázhaus. Naproti tomu stoku přes vozovou cestu dvě klenuté spilky a nad nimi bečvárna s bytem bednáře. Tento pivovar se šacuje i s nadepsaným mlýnem a vším jiným příslušenstvím za 1200 kop.

Sklep podzemní - pode dvorem lobečským, též lednice pro pivo letního času, všechen ve skále vytesaný, skrze něj až do dvora se projíti může, klade se za 100 kop m.

Vinopalna - ve vsi Lobeč se třemi kotly a vším nádobím náležitě opatřeny, z kteréhožto jakož i masných krámů Žid až do vyjití roku platíval ročně 500 zl. ... (NA Praha, DZv 38, f. J 15nn).

Mšensko-lobečský statek připadl dále Josefu Bernardovi; usuzujeme tak ze zprávičky, že v roce 1710 mu u příležitosti josefského svátku blahopřála do Prahy mšenská městská rada.

Pro dějiny Lobče i samotného panství byla však důležitá skutečnost, že hrabě Jan Ignác se stal stavebníkem nového zámku v Lobči, celkem prosté barokní jednopatrové budovy obdélníkového půdorysu se středním rizalitem na průčelní straně obrácené na sever, která doposud stojí nad naším pivovarem na hraně nad lobečským údolím. K výstavbě mělo dojít podle většiny literatury roku 1724. Máme také zprávu, že v roce 1725 se vrchnostenská správa panství přestěhovala z Romanova do nově postaveného zámku a že vzápětí bylo toto původní sídlo rozbouráno a z něho získaný stavební materiál použit ke stavbám v Lobči; na místě romanovského zámečku byla zřízena hospoda a také zdejší dvůr rozšířen, z čehož povstaly již jednou zmíněné spory se Mšenskými. Historici se jen liší v názoru, zda nový zámek se opravdu nacházel v místech původní tvrze postavené Geraldinem, zmiňované v deskovém zápisu z roku 1654 a popisované roku 1708.

Ani Jan Ignác Věžník se nezbavil finančních potíží a dluhů, které zejména ve třicátých a čtyřicátých letech přerostly v permanentní krizi hrozící nuceným prodejem jeho majetku. Odrazem potíží a dluhů ve 30. a 40. letech byl patrně další odhad celého panství vzniklý v červenci 1746, který hrabě Jan Ignác nechal vypracovat právě kvůli svým dluhům. I tentokrát ho uvedeme spolu s pasážemi týkajícími se dvora a nově postaveného zámku, to proto, že pivní sklepy se nacházely také zde a nikoliv v areálu pivovaru, kde jim hrozila nejspíše spodní voda. Nuže:

Vrchnostenské obydlí v Lobči - leží na vyvýšenině, zbudovaný z kamene, krytý šindely, při jehož vstupu hned u brány sklep a pak v dolním podlaží dva malé pokoje, u posledního z nich hlavní schodiště vede nahoru do horního patra, pod ním

malý spížní kvelb, vedle něho lokajský pokoj s komorou, a hned vedle je kuchyňský kvelb, naproti vrchnostenská kuchyň, a hned na sebe navazujících a průchozích pět pokojů a jedna kuchyňka; celé přízemí je klenuté. v horním patře vedle schodů po pravé ruce je velká tabulnice (Tafelstube), při které se nachází malý, červeně karmazinovými hedvábnými tapetami vyzdobený vedlejší pokoj s položenými podlahami. Nalevo od hlavních schodů jsou dva pokoje se zelenými hedvábnými špalíry, druhý je ale bez špalíru, vedle nich pak komora neboli kabinet. Ve dvoře na konci budovy je dřevěná věž, na níž jsou nahoře umístěny železné bicí hodiny. v horním patře jsou všechny pokoje vyštukovány a opatřeny dobře provedenými okny, dveřmi a podlahami. Malá okrasná zahrada s vysázenými stromy; taxuje za 800 zl. (pak výčet mobiliáře za 300 zl.)

Sýpka - z kamene vystavěná, krytá šindely, prostředně velká, vysoká dvě podlaží, za 400 zl.

Úřední obydlí - dvě pod zámkem ležící, postavená ze dřeva, obsahují byt hejtmana, kde napravo vchod do jednoho pokoje, nalevo také jeden pokoj a komora, v předsíni je prkny přepažená kuchyně, vedle budovy malá zahrádka. Na druhé straně přes cestu je budova výplatního písaře (Lohnschreiber) sestávající dole z pokoje, komory a kuchyně, nahoře pak je pokoj a tři menší kamrlíky; cena 200 zl. Nedaleko od těchto obydlí je **pivovar** - postavený z kamene, pokrytý šindely, uvnitř nově užívaná měděná pivovarská pánev na 9 sudů, pivovarský hvozd (Dörre, též sušárna) a humno (Malztenne) s kamenným otevřeným stokem, (Weichstock), nad nimi je sládkův byt, který sestává z pokoje, dvou komor a předsíňe a malé kuchyně, vedle jsou valečky, sladovnická půda (Maltzboden = další název pro valečky), dále mlýn na slad a šrot. Za vozovou cestou se nacházejí dvě klenuté spilky, nad nimi bečvárna, pod nimi byt bednáře. Řečený pivovar, mlýn a bečvárna jsou opatřeny vším patřičným nářadím a také sklepem. Pod zámkem je též ledárna. Celý pivovar i se vším příslušenstvím je taxirován na 700 zl.

Lednice a sklep pro letní období se nachází pod zámkem. Je o nich zmínka již roku 1708. Vstup do těchto prostor, v době průzkumu nepřístupných, se leží v terase před zámkem (obr. 129, pohled k JZ). Literatura považuje tento sklep a konstrukce terasy za součásti zaniklé tvrze.

Výtah z historického průzkumu, který pro potřeby zmapování lobečského pivovaru zpracoval v srpnu 2008 Jan Anderle a Jan Urban. Materiál poskytl spolumajitel lobečského pivovaru Pavel Prouza.